

tada; *tallantó* (instr. de manyà, *DAG.*) *Tallarola*.

DERIVATS de *tall*: *Talló*. Sentit tributari: men. 'recàrrec de contribució', *S. XIX* (Hz. Sanz, *Arch. de Alayor*, p. 128, ací 64a1), «albarans per a cobrar el *talló*», municipal, a. 1819 (ib., p. 45). Val. Sud: 'gruix, capa d'alg. c.': «l'apijonaven: hi posaven un *talló* de brossa damunt», *Confrides*; 'munt, pilot': «vorà que tinc un *talló* de almetla que ---», *Petret* (1963). *Tallonar* cerd. 'segar, retallar': «Quantes espigues... —Sí però els talps i els grills cadells *tajónan* les arrels» (Porta, 1959). *Talliró*; *tallironet*. +*Tallol* es degué dir de la partió del pèl, d'on, adjectivat: «porc *tayol*: el porc que té el pèl partit a cada part de l'espinada» (Vic, *DAG.*).

Taiucs mall. 'tallets de branques, branquillons' (Banyalbufar, 1964; cf. ací vol. v, s. v. *lloc*); *tallucar* («aquest engüent --- el fan de saim, sofre, ceba-marina *tayucada*, oli, cals viva» els pastors de llana manacorins, *BDLC VII*, 161); *talluquejar* (> *tioquejar*, *DAG.*), *tallusquejar*, *tayuscar* mall. (*DAG.*); *ataücar*. També aranès *talbuc*.

Taller ant. 'carnisser' (Belv.): al costat d'un P. G., paraire, figura un G. Vilar *taller*, entre els oficials del municipi de Bna. l'a. 1464 (*Ardits II*, 448); d'aquí segurament el nom del tan important carrer dels Tallers (avui més aviat *de talés*, que altrament també pot sortir-ne per mera dissim.): abans hi havia allí a la muralla el «portal d'aquest nom cap a Canaletes o Sta. Anna, més amunt del de l'Hospital; per més que el nom figuri escrit «portal dels *Teyers*» l'a. 1477 i el 1582 (veg. Pau Vila, *Misc. Hi. Barc.* iv, § 11, pp. 62, 63, 67) no crec que sigui derivat de *teia*, perquè no sols e per a no hi xoca, sinó que per aquest temps el ieisme (< *Taylers*) arribava a certs barris forans de la nostra ciutat» (*EntreDL I*, 32, n. 22). *Tallaret*, *tallareta*, *tallarol*, moixons, deuen venir de *tall* en el sentit de menjadors de bocins de vegetal, cf. el nom cast. *cañamoner*, derivat, probablement, de *cañamones*.

DERIV. de *talla*. En el sentit *f*), mena de politja, ho és evidentment *tallola* (algun cop *tellola*), puix que significa una mena de corriola: n'hi ha sis testimonis escrits amb *a*: dos d'ells ja el 1393: «ballestas --- de *tallola* --- dues *talloles* stanyades ab lurs cordes» (*DAG.*, confirmat amb més context, inclús per *AlcM*), «it. compré per dit castell [de Brunyola, a la Selva] unes *tayoles* de quatre politges per poder armar dues ballestes» a. 1469 (*DAG. VIII*, 40b), «comprí un cint e una *tayola*» a. 1469 (*DAG. I*, 171b); i l'*AlcM* n'hi afegeix encara dos amb *a* (Alguer i inv. de 1412, que essent del Magnànim deu ser més aviat val.); hi ha un *tellola* amb *e* a la *Brama dels Llauradors* (142), en les frases de sentit ambigu d'aquesta sàtira, i *AlcM* ens en dóna a conèixer un d'inèdit de 1430: no cal dubtar de la seva paraula que és amb *e*, car el pas de *a* > *e* és fàcil, i més en el P. Val. on està sota la influència del parònim *tella* (TEGULA), només valencià.

Però aquesta grafia té ben poc valor contra el fet que una *tallola* és una *talla* més petita. I de cap manera els podia induir a fer-lo venir de llur fantàstic *TELEOLA, -OLU. Que d'aquest vingui *tellol* ja és més

raonable, puix que és sobretot cat. occid. i val., amb *e*, i puix que el sentit ja és diferent; poden ser, doncs, dos parònims vagament semblants d'etimologia independent. Val a dir que morfològicament un *TELEOLUM no pot ser derivat de TELUM (el qual, al capdavant designa un 'dard', objecte ben diferent, i sense descendència romànica). No rebutjo, però, del tot aquesta idea, quant a *tellol*, si bé caldria fer alguna estranya combinació (postular un adj. *teleus etc.); però tenint en compte, que el *tellol* no és sols un bastonet del timó sinó també una camella del jou (acc. més estesa segons *AlcM*), que ja no és tan diferent d'una corriola, i tenint en compte que hi ha la variant *daiol/deioll*, que he explicat a *DALLA* com a diminutiu de *dall*, m'inclino a creure que tot plegat, *deioll* i *tellol*, ve de *dall/dalla* si bé encreuat amb *tallola* de *talla*.

Tallista. *Tallarines* 'tiretes fetes amb pasta de fideus' (ja reclamat per EdFontserè, c. 1925) com a absent al *DOrt.*, conegut de tothom en cat. central (*DFA.*); *tallari* segons *AlcM*; *talladina* a Alacant «especie de fideos (o burbaies) ---» (veg. *DAG.*; *Canyissaes*): formació paral·lela a l'it. *tagliatelli* i roms. *täietei* id. («nudelns», Puşcariu, *Rum. Et. Wb.*, § 1711). X *Tiringa*: *tallaringa*.

Potser és una formació paral·lela a *tallarina* l'eiv. «*tayaruca*: recortadura» (PzCabr.), que Aina Moll defineix «recorte, rebanadita» (*RFE XLI*, 347), suposant-li sufix -*aruca*; així serà, però m'indueix a dubte un val. Sud *tałerúka*, que aprenc a la Valldigna com a nom de les cornises entre cingle i cingle, que s'hi troben a la serra (Barx, 1962). Ara bé això mateix es diu en els Pirineus cerdans etc. *una rua*, i cap a l'Urgellet una *carrua*, que vénen evidentment dels seus sinònims ll. *rūga* i *corrūga*. Això junt amb la densitat de mossarabisme a Eivissa i Valldigna, com sigui que l'àrab no posseïnt el fonema velo-palatal *g* sonor el canviava en *q*, em fa sospitar un compost mossàrab *tall-a-ruga* 'tall a manera d'arruga, prim com una arruga'. *Tallarucs*, -*ruques* 'petits retalls metàl·lics sense valor' (*DAG.*); *tallarucat* dit de l'arquitectura a base d'agulles primes (1877, *DAG.*); *atallarucat*.

Atallar s'emprava junt amb *tallar*, com a variant, per al treball del sastre: «--- pren lo diable --- e si no-ls fets ligar abans que-l prenga consumir-nos-ha tots los draps que ha *atallats* per al Rey...», però abans ha dit «aquell sartre qui les *tallava* ---», *Eiximplis* (Ag. II, 283, 282.1, 3); l'usen els val. (els altres ho sentim, no sé si a tort, com a acastellanat) per 'fer dreuera', 'escurçar el camí', «de les dos carreteres, esta és la que *ataláva*» Càrcer (1962). Ja *CRos* (1764) «acortar, abreviar el camino, yendo por la parte más breve» (p. 265).

Postverbal: *atall* «atajo», ib., 29; usual com a genèric o pre-topònim; *l'atal* partideta d'Algar de Palància; nom del camí vell que anava d'Orpessa a Torreblanca (a l'E. de la carretera), 1961. *JRoig* més que aquest sentit sembla donar-li el de 'camí amagat, desusat': per a llurs amants les monges tenen «entrades / per les teulades, / passos, *atalls*, / amagatalls, / caus e re-